

Takdim

Bilindiği üzere 1990'ların ikinci yarısında başlayan yakınlaşmanın bir devamı olarak Türk-Rus ilişkileri, 2000'li yıllarda atılan önemli adımlarla bariz şekilde gelişme kat etmiştir. Devlet düzeyinde başlatılan yakınlaşma, iř ve turizm alanlarında ve teknoloji aracılığıyla halkların birbirini tanınması ve yüzyıllara dayanan önyargıları yıkmaya başlamasıyla daha da derinleşmiştir. İki ÷lke arasında tarihte gör÷lmemiş bu yakınlaşma, ÷lkemizde Rusya ve Ruslar hakkında sosyal bilimler alanındaki çalışmaların artışına da vesile olmuştur. Bugün birçok Türk akademisyen kendi imkânlarıyla Rusça öğrenmeye gayret ederken, çok sayıda öğrencimiz de Rusya'da lisans ve lisansüstü eğitim almaktadır. Dolayısıyla Rusya üzerine uzmanlaşan Türk akademisyenlerin sayısı gün geçtikçe çoğalmaktadır. Bundan mütevellit, gerek Rusya ve Ruslar üzerine çalışmalar yürüten Türk akademisyenleri ve onların çalışmalarını bir platformda toplamak, gerekse Rusya hakkındaki uluslararası çalışmaların Türk akademisyenlere ulaşmasında bir aracı olmak maksadıyla uluslararası bir dergiyi yayın hayatına kazandırma fikri hâsıl olmuştur.

Türkiye Rusya Araştırmaları Dergisi (TRAD), yılda iki kez yayınlanan uluslararası hakemli, açık erişimli, bilimsel bir dergidir. Öncelikli olarak tarih, uluslararası ilişkiler, siyaset bilimi, ekonomi, strateji, jeopolitik gibi sosyal bilim alanlarında ulusal ve uluslararası düzeyde Rusya hakkında Türkçe, Rusça ve İngilizce akademik ve çeviri makaleler ile kitap incelemelerini yayınlamayı amaçlamaktadır. TRAD ÷lkemizde Rusya'nın bilimsel ve akademik olarak daha yakından tanınıp analiz edilmesine katkı sağlayarak Rusya hakkında araştırmalar yürüten farklı disiplinlerden akademisyen ve araştırmacıların birbirinden haberdar olmasını ve bu akademisyenlerin çalışmalarını ortak bir havuzda toplanmasını hedeflemektedir. Bu minval üzere TRAD açık erişim yayınları desteklemekte ve bu nedenle yazarlardan makale yayınlamak için ya da okuyuculardan yayınlara ulaşmak için herhangi bir ücret talep etmemektedir. Dergiye gönderilen yazıların daha önceden yayınlanmamış olması veya aynı anda başka bir derginin değerlendirme sürecinde olmaması gerekmektedir. Herhangi bir konferans veya sempozyumda sunulmuş olan çalışmaların genişletilmiş hali

---

* Dr., Erciyes Üniversitesi Edebiyat Fak÷ltesi Tarih Bölümü, KAYSERİ. aycantt@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6340-035X>.

konferansın/sempozyumun adı, yeri ve tarihi belirtilerek yayınlanabilir. Dergide yayınlanacak çalışmalar için *Kör Hakemlik* sistemi uygulanmaktadır.

Dergimizin ilk sayısı dört makale ve bir kitap incelemesinden oluşmaktadır. *North-West Institute of Management of Russian Presidential Academy of national economy and public administration* öğretim üyesi Doç. Dr. Gregory AFANASIEV tarafından kaleme alınan **“East and West Capitals of Europe in Case of Ecological and Environmental Problems of the Second Part 19th - Beginning Of 20th Century: Manifestation, Genesis and Ways of Solvation”** başlıklı makale, XIX. yüzyıl ve XX. yüzyıl başlarında dünya merkezlerinden Londra, Paris, Berlin, İstanbul ve St. Petersburg şehirlerinde sanayileşme neticesinde yaşanan ekolojik sorunları ve bunlara karşı alınan önlemleri karşılaştırmalı olarak ortaya koymaktadır. Sadece Rusya İmparatorluğu'nun başkenti olan St. Petersburg'un değil, aynı zamanda diğer Avrupa başkentleriyle birlikte Osmanlı Devleti'nin payitahtı İstanbul'un da kapsayıcı şekilde ele alan makale, bu sahada çalışmalar yürüten Türk akademisyenler için önemli bilgiler ihtiva etmektedir.

Tarih Bölümü doktora öğrencisi (İstanbul Üniversitesi) Cafer MUSTAFALI'nın kaleme aldığı **“Türk Cumhuriyetlerinde Sovyet Mirası ve Değişimler”** başlıklı makalede, Sovyetler Birliği dönemlerinde Rus yönetiminin Kafkasya ve Türkistan'daki Türk halkları ve devletlerine yönelik yürüttüğü siyasi ve kültürel politikalara değinilmektedir. Bu politikalar ışığında, söz konusu halkların dil ve kültürlerine yabancılaşarak Rus kültürünü nasıl benimsedikleri, Türklük üst kimliğinden uzaklaşarak nasıl ayrıştıkları incelenmektedir. Bununla birlikte ilgili dönemde gerçekleştirilen bazı kültürel politikaların bahsi geçen Türk halkları üzerindeki olumlu etkilerine de yer verilmektedir.

North-West Institute of Management of Russian Presidential Academy of national economy and public administration öğretim üyesi Doç. Dr. Yekaterina MASKEVİCH'in **“Vasily Grigorievich Yanchevetsky: Childhood, Youth, Travels”** başlıklı makalesi, Rus tarihinde ünlü bir şahsiyetin hayatını ele almaktadır. Makalenin konusu olan V. G. Yanchevetsky, Rusya'nın Çarlık ve Sovyet rejimlerine tanıklık etmiş biri olup birçok yurt içi ve yurt dışı gezilerinde bulunmuş, Rusya'daki izcilik hareketinin doğuşunda ve bunun çocuk eğitiminde kullanılmasında rol almıştır. V. G. Yanchevetsky Çarlık Rusya'sı döneminde Türkiye de dahil olmak üzere birçok ülkede gazetecilik faaliyetlerinde bulunmuş ve Stalin döneminde edebi eserler kaleme almıştır. Batı literatüründe *Yan Vasily* ismiyle de anılan bu şahsiyetin başta Stalin ödülüne layık görülen **“Genghis Khan”** kitabı olmak üzere Moğol tarihine dair kaleme aldığı edebi eserleri dikkat çekicidir. Bu haliyle Yanchevetsky'in

pek bilinmeyen hayat hikâyesini konu alan makalenin gerek Çarlık gerekse Sovyet Rusya'sı dönemini farklı açılardan yansıtması hasebiyle Rusya tarihi araştırmaları için katkı sağlayacağını ümit ediyoruz.

988'de Ortodoks Hristiyanlığın Rus Devleti'nin resmi dini olarak kabul edilmesinin ardından kilise ve din, devlet işlerinde oldukça etkili hale geldi. Bu durum I. Petro (1689-1725) dönemine kadar devam etti. Protestan memleketlerdeki devlet sistemini örnek alarak imparatorluk idaresini reforma tâbi tutan I. Petro, aynı prensiple kiliseye de müdahale etti ve onu bir devlet kurumuna dönüştürdü. Bu suretle Protestan ülkelerde olduğu gibi kilisenin bağımsızlığı elinden alındı ve yeni statüsüne göre devletle ilişkiler düzeni değiştirildi. Kilisenin düştüğü bu durum, onun imparatorluğun çoğunluğunu oluşturan Ortodoks tebaa üzerindeki otoritesini yıllar içerisinde zayıflattı. Bu durum, 19. yüzyılın ikinci yarısına gelindiğinde daha belirgin hale geldi. Devrimci hareketler ve ekonomik kriz karşısında meşruiyeti sarsılan II. Nikolay, can simidi olarak gördüğü dinin halk üzerindeki nüfuzunun zayıflamasından rahatsızlık duydu ve kilisenin otoritesinin yeniden güçlendirilmesi gerektiğine inandı. Fakat gerek imparatorluğun içine düştüğü siyasi ve ekonomik kriz ortamı gerekse kemikleşen laik bürokrasi İmparator'un bu niyeti ve kilisenin hevesi karşısında büyük engel teşkil etti. Nikolay'ın isteğiyle gerçekleştirilen çalışmalar ise devlet ile kilise arasındaki ilişkiler düzenine dair anlaşmazlıkları daha da derinleştirdi. İşte Rusya Devlet Tarih Arşivi uzmanlarından Andrey BOGOMOLOV'un kaleme aldığı **“Государственно-Церковные Отношения в России в Период Думской Монархии: Правовой Цугцванг”** başlıklı makale, 1906-1917 yılları arası dönemde Çarlık Rusya'sında devlet ve kilise arasındaki anlaşmazlıkları ve bu anlaşmazlıklara dini ve siyasi otoritelerin yaklaşımını, çözüm önerilerini ve bunlar üzerinden yaşanan tartışmaları ayrıntılarıyla ele alıp analiz etmektedir. Bu haliyle söz konusu makalenin Rusça bilen Türk akademisyenler için faydalı olacağına inanmaktayız.

Yüzyıllar öncesinden günümüze dek jeostratejik önemini yitirmeyen Kafkasya, asırlar boyunca çeşitli kavim ve devletler arasındaki güç ve hâkimiyet mücadelelerine sahne olmuştur. 18. yüzyılda Osmanlı Devleti ve İran (Safevi ve Kaçar hanedanlıkları) arasındaki mücadeleye Rusya İmparatorluğu da dahil olmuş ve bu yüzyılın son çeyreğinden itibaren bölge peyderpey Rusya'nın hakimiyetine girmiştir. Bu sürece paralel şekilde Rusya'da Kafkasya'ya dair ilmi çalışmalar kaleme alınmaya başlamıştır. Bu eserlerin hatırı sayılır kısmı Rusya İmparatorluğu ordusuna mensup askeri tarihçilere aittir. Bu askeri tarihçilerden General Vasiliy Aleksandroviç Potto'nun Kafkasya halklarının Rusya'ya karşı verdiği bağımsızlık

mücadelesini ve bu halklara karşı Kafkasya'daki Rus idaresinin ve ordusunun faaliyetlerini konu alan 5 ciltlik *Özel Denemeler, Olaylar, Destanlar ve Biyografilerde Kafkas Savaşları* başlıklı eseri, 16. yüzyıldan 1830'lu yıllara kadar Kafkasya tarihine ışık tutan önemli bir çalışmadır. Dr. Hatice Kerimov, Potto'nun Kafkasya tarihi konusunda başucu eser niteliğindeki bu eserini akıcı bir anlatımla inceleyerek değerlendirmiştir.

TRAD'ın yayın hayatına attığı bu ilk adıma vesile olan, yükümüze omuz veren tüm yazar ve hakem hocalarımıza teşekkür ederiz. Bir kıvılcım niteliğindeki bu ilk sayımızın gelecek çalışmalar ve sayılarla birlikte Rusya araştırmaları ocağında parlayan bir aleve dönüşmesi temennisiyle...